

prima instanță: G. Moscalciuc
instanța de apel: Sv. Caitaz, A. Nogai, A. Doga

nr. 2rc-462/14

DECIZIE

16 iulie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Novac
Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gatio-Impex” împotriva Ministerului Culturii al Republicii Moldova și Întreprinderii de Stat „Satul Moldovenesc Buciumul” cu privire la obligarea înscrierii în lista creditorilor, recunoașterea creanțelor constituite din datorie, penalitate și dobândă de întârziere, încasarea prejudiciului material și cheltuieli de judecată

împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2014, prin care a fost restituită cererea de apel depusă de Ministerul Culturii al Republicii Moldova

constată:

La 24 mai 2012 SRL „Gatio-Impex” fiind reprezentată de avocatul Alexandru Cebanaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Culturii RM și ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” cu privire la obligarea înscrierii în lista creditorilor, recunoașterea creanțelor constituite din datorie, penalitate și dobândă de întârziere, încasarea prejudiciului material și cheltuieli de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la data de 04 noiembrie 2010 prin Hotărârea Guvernului nr. 1038, s-a dispus acceptarea propunerii Ministerului Culturii al RM privind dizolvarea prin lichidare a ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul”, iar Ministerul Culturii al RM va asigura dizolvarea prin lichidare a întreprinderii nominalizate, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

La 25 martie 2011 lichidatorul ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” – Ministerul Culturii a publicat în Monitorul Oficial al RM nr. 43-45 (3839-3841) din 25 martie 2011, avizul cu privire la lichidarea ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” și faptul că creditorii pot înainta creanțele sale în termen de 6 luni de zile, la adresa juridică mun. Chișinău, str. Piața Marii Adunări Naționale nr. 1, Cancelaria Ministerului Culturii, of. 326.

La 15 iunie 2011 SRL „Gatio-Impex” a înaintat o cerere lichidatorului oficial al ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” – Ministerul Culturii al RM, privind înscrierea în lista creditorilor în conformitate cu art. 92 Cod civil. Cererea respectivă a fost primită de către Ministerul Culturii la 16 iunie 2011, fapt adevărit prin copia avizului de recepție anexat la cererea de chemare în judecată.

Indică că circumstanțele care atestă existența creanțelor SRL „Gatio-Impex” față de ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” sunt următoarele.

La 27 martie 2009 între SRL „Gatio-Impex” și ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” a fost încheiat un contract de vânzare cumpărare, potrivit căruia SRL „Gatio-Impex” a livrat ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” marfă (veselă) în valoare totală de 34808 lei. Până la momentul înaintării acțiunii în instanța de judecată, ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” a restituit numai suma de 10000 lei, iar suma de 24808 lei a rămas ca sumă restantă neachitată.

Indică că conform condițiilor contractului de vânzare-cumpărare din 27 martie 2009 în caz de neachitare de către cumpărător a prețului mărfii în termenul prevăzut, acesta este obligat să plătească o penalitate în mărime de 0,1 % din contul datoriei pentru fiecare zi de întârziere.

Astfel, având în vedere că perioada de întârziere este cuprinsă între 08 noiembrie 2009 – 09 ianuarie 2012, suma penalității constituie 19598,32 lei ($24808 \times 0,1\% \times 791$ zile).

Făcând referire la prevederile art. 619 alin. (2) și art. 585 Cod civil, indică că creditorul are dreptul să pretindă dobânda de întârziere de 9% peste rata dobânzii egale cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei în sumă de 8902,32 lei calculată pentru perioada 08 noiembrie 2009 – 09 ianuarie 2012 la suma de 24808 lei cu recalcularea acesteia până la data achitării datoriei.

Explică reclamantul că ținând cont de hotărârea Guvernului și de calitatea de creditor a SRL „Gatio-Impex” față de ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” care deține calitatea de debitor, creditorul urmează să fie înscris în lista creditorilor de către lichidator la înaintarea creanțelor în termene de 6 luni din momentul publicării avizului în Monitorul Oficial al RM privind lichidarea debitorului.

Relatează că la 15 iunie 2011 SRL „Gatio-Impex” a înaintat o cerere lichidatorului oficial al ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” – Ministerul Culturii al RM, privind înscrierea în lista creditorilor în conformitate cu art. 92 Cod civil, însă până în prezent lichidatorul nu a întreprins nicio acțiune în acest sens, astfel încălcând grav prevederile art. 91, 92, 93 Cod civil.

Afirmă că în asemenea circumstanțe și prin prisma normelor de drept sus enunțate, creditorul are dreptul să solicite pe cale judiciară înscrierea sa în lista creditorilor, recunoașterea și încasarea de la pârâți a creanțelor înaintate.

Referindu-se la art. 94 și 96 CPC consideră că reclamantul în caz de câștig de cauză este în drept să pretindă recuperarea cheltuielilor de judecată de la pârâți, în sumă de 3000 lei în temeiul contractului de asistență juridică încheiat dintre avocatul Alexandru Cebanaș și SRL „Gatio-Impex” la 08 iunie 2011 și suma de 1689,25 lei, ce constituie taxa de stat în sumă de 3% din valoarea acțiunii achitată de reclamant la momentul depunerii acțiunii.

Solicită obligarea pârâtului (lichidatorului), să înscrie reclamantul (creditorul) în lista creditorilor; obligarea Ministerului Culturii al RM să recunoască (confirme) creanțele înaintate de creditor și anume suma de 53308,64 lei compusă din 24808 lei – suma datoriei, 19598 lei – suma penalității de 0,1 % și 8902,32 lei – suma dobânzii de întârziere de 9% peste rata de bază a BNM; încasarea din contul pârâților în contul reclamantului a prejudiciului material în mărime de 53308,64 lei compusă din 24808 lei – suma datoriei, 19598,32 lei – suma penalității de 0,1% și 8902,32 lei – suma dobânzii de întârziere de 9% peste rata de bază a BNM cu recalcularea sumei dobânzii

de întârziere și a penalității la pronunțarea și ulterior la executarea hotărârii; încasarea din contul pârâților a cheltuielilor de judecată compuse din suma taxei de stat achitată de reclamant în mărime de 1689,25 lei și suma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012 a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Gatio-Impex”, a fost obligat lichidatorul Ministerul Culturii al RM de a înscrie SRL „Gatio-Impex” în lista creditorilor, de a recunoaște creanțele înaintate de creditor și anume suma de 62723,11 lei compusă din 24808 lei – datoria de bază, 26420,52 lei – suma penalității și 11494,59 lei – suma dobânzii de întârziere. A fost încasat în mod solidar din contul Ministerului Culturii RM și ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” în contul SRL „Gatio-Impex” paguba materială în sumă de 24808 lei – datoria de bază, 26420,52 lei – suma penalității, 11494,59 lei – suma dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat în mărime de 1689, 25 lei. A fost încasat în mod solidar din contul Ministerului Culturii și ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” în folosul statului 192,45 lei.

La 02 iulie 2013 Ministerul Culturii al RM a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe din 08 octombrie 2013, solicitând repunerea în termen a cererii de apel, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de SRL „Gatio-Impex” ca fiind neîntemeiată.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2012, a fost admisă cererea cu privire la repunerea apelului în termen și repus Ministerul Culturii al RM în termenul de declarare a apelului împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012, admis apelul declarat de Ministerul Culturii al RM, casată integral hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012 și emisă o nouă hotărâre prin care s-a admis în parte acțiunea înaintată de SRL „Gatio-Impex”, obligat Ministerul Culturii al RM să includă SRL „Gatio-Impex” în lista creditorilor ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” cu creanța în suma datoriei 24808 lei rezultată din contractul de vânzare cumpărare a mărfii încheiat la 27 martie 2009. S-a încasat de la Ministerul Culturii al RM pentru SRL „Gatio-Impex” datoria 24 808 lei a ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” către SRL „Gatio-Impex”. A fost dispusă neexecutarea hotărârii în această parte, deoarece Ministerul Culturii al RM a achitat SRL „Gatio-Impex” datoria 24808 lei la 29 septembrie 2012 conform dispoziției de plată nr. 04 și la 08 octombrie 2012 conform ordinului de plată nr. 25. A fost încasat de la Ministerul Culturii al RM pentru SRL „Gatio-Impex” cheltuieli de judecată constituite din 844,24 lei suportate prin plata taxei de stat la depunerea acțiunii și 500 lei asistență juridică. În rest pretențiile înaintate au fost respinse ca neîntemeiate. A fost încasat de la SRL „Gatio-Impex” în beneficiul statului taxa de stat 292,45 lei pentru examinarea pricinii în primă instanță și 1486,30 lei pentru examinarea pricinii în ordine de apel, iar în total 1778,75 lei.

Prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 19 martie 2014 a fost admis recursul declarat de SRL „Gatio-Impex” și avocatul Alexandru Cebanaș, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2012 cu restituirea pricinii la rejudecare în ordine de apel în aceeași instanță, în alt complet de judecatori de la faza soluționării demersului Ministerului Culturii cu privire la repunerea cererii de apel în termen.

Ulterior, pe parcursul examinării cauzei în ordine de apel, Ministerul Culturii al RM a depus cerere de apel suplimentară solicitând admiterea apelului, casarea

hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012 și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie recunoscută achitarea integrală de către Ministerul Culturii al RM a datoriei de 24808 lei conform dispoziției de plată nr. 04 și la 08 octombrie 2012, conform ordinului de plată nr. 25 și respingerea pretențiilor înaintate de SRL „Gatio-Impex” privind încasarea penalității și dobânzii de întârziere ca fiind neîntemeiate.

De asemenea, Ministerul Culturii al RM a depus și demers prin care a solicitat repunerea cererii de apel în termen.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2014 a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de apel declarată de Ministerul Culturii al RM privind repunerea în termen a apelului declarat împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012. A fost admis demersul SRL „Gatio-Impex” privind restituirea fără examinare a apelului declarat de Ministerul Culturii al RM. A fost restituită cererea de apel declarată de Ministerul Culturii al RM împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012.

La 12 iunie 2014 Ministerul Culturii al RM a depus recurs împotriva încheierii instanței de apel din 29 mai 2014, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a încheierii contestate și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele reprezentantului Ministerului Culturii al RM referitor la faptul că la materialele dosarului lipsesc dovezile referitor la recepția hotărârii din 08 octombrie 2012 de către Ministerul Culturii al RM și ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul”, cât și a înștiințării că procesul verbal și hotărârea sunt redactate, iar avizul de recepție a hotărârii judecătorești expediate de către intimat nu poate fi admis ca probă, întrucât a fost obținută cu încălcarea legii.

De asemenea, susține că instanța de apel a reținut precum că dreptul la acțiune sau la executarea unei căi de atac trebuie efectuat din momentul când cei interesați pot efectiv să cunoască hotărârea judecătorească care le impune un drept sau ar putea să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime.

Instanța de apel a reținut că Ministerul Culturii al RM confirmă faptul recepționării hotărârii contestate la data de 06 decembrie 2012, considerând că de la această dată a început să curgă termenul în care recurentul putea să-și exercite dreptul de atac, indiferent de către cine a fost expediată corespondența.

Recurentul este de opinia că comunicarea actelor de procedură este inerentă activității judiciare, aceasta fiind o garanție a principiului contradictorialității și a dreptului la apărare al părților.

Susține că în conformitate cu prevederile pct. 81 al Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în judecătoria și curțile de apel, aprobată prin Hotărârea din 02 martie 2011 nr. 93/7 privind modificarea și completarea Instrucțiunii cu privire la ținerea manuală a lucrărilor de secretariat în judecătoria și curțile de apel, părților și celorlalți participanți la proces, care nu s-au prezentat în ședința de judecată, li se trimit copii ale hotărârii instanței, și ale încheierilor cu privire la suspendarea sau la încetarea procesului ori la scoaterea cauzei de pe rol.

Totodată, recurentul face referire și la art. 236 alin. (4), (8) CPC, care prevede că participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile. Hotărârea integrală se remite participanților la proces în termen de 5 zile.

Menționează că la materialele cauzei (f. d. 88, f. d. 89), este confirmat faptul că Judecătoria Buiucani, la 15 octombrie 2012, a expediat copia hotărârii nr. 2e-939/12 din 08 octombrie 2012 pentru înștiințare și a înștiințat că procesul verbal și hotărârea sunt redactate.

Recurentul face referire și la prevederile art. 56 alin. (1) CPC care prevede că participanții la proces sunt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă.

Totodată, recurentul menționează prevederile art. 362 alin. (1), (3) CPC (în vigoare până la 30 noiembrie 2012), conform cărui termenul de declarare a apelului este de 20 de zile de la data comunicării hotărârii motivate.

La fel, recurentul s-a referit și la prevederile Recomandării nr. 50 elaborată de Curtea Supremă de Justiție, cu privire la întocmirea hotărârii integrale, care explică că legea nouă nu aduce atingere actelor procedurale îndeplinite anterior intrării ei în vigoare. Astfel, termenul de declarare a apelului împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate până la 30 noiembrie 2012 este de 20 de zile de la data comunicării hotărârii motivate. Completul de judecată va întocmi hotărârea integrală în termen de 15 zile de la data solicitării, atacării sau pronunțării dispozitivului hotărârii, după caz. care se va remite participanților la proces în termen de 5 zile; Participanților la proces, care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile. Prin „copia hotărârii” se înțelege dispozitivul hotărârii. Aceasta reiese din dispozițiile art.241, care prevede că hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă.

Prin prisma normelor sus enunțate, consideră recurentul că argumentul invocat de SRL „Gatio-Impex” precum că aceștia au expediat hotărârea nominalizată cât și încheierea judecătorească din 15 octombrie 2012 nu poate fi admisă ca probă în temeiul art. 117 CPC, întrucât probele obținute cu încălcarea legii nu au putere de probațiune.

Totodată, menționează că doar instanța de judecată a avut dreptul și obligația de remitere a actelor de dispoziție și nicidecum participanții la proces, care se bucură de drepturile și obligațiile prevăzute de art. 56 CPC.

Astfel, în temeiul acestor motive, consideră recurentul că sunt întrunite circumstanțele de casare a încheierii din 29 mai 2014, întrucât la materialele cauzei lipsesc dovezile (avize de recepție) privitor la recepția hotărârii din 08 octombrie 2012 de către ÎS „Satul Moldovenesc Buciumul” - Ministerul Culturii al RM, cât și a înștiințării că procesul verbal și hotărârea sunt redactate ,expediate de Judecătoria Buiucani mun. Chișinău (f. d. 88, f. d. 89).

În conformitate cu art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Instanța de recurs remarcă că recursul a fost declarat cu respectarea termenului prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

După cum rezultă din materialele cauzei, prin încheierea din 29 mai 2014, Curtea de Apel Chișinău a dispus respingerea cererii de repunere în termen a apelului depus de Ministerul Culturii al RM împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2012, admis demersul SRL „Gatio-Impex” privind restituirea fără examinare a apelului declarat de Ministerul Culturii al RM și restituită apelantului cererea de apel, ca fiind depusă în afara termenului legal de declarare a apelului.

La adoptarea acestei soluții, instanța de apel și-a fundamentat concluzia pe dispozițiile art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, care statuează că instanța de apel restituie, printr-o încheiere cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Instanța de recurs reține ca justificată concluzia instanței de apel cu privire la depunerea apelului de către Ministerul Culturii, la 02 iulie 2013, în afara termenului legal și refuzul repunerii acestui în termen.

În susținerea opiniei date se vor reține prevederile art. 362 alin. (1) CPC (în vigoare la data declarării apelului), conform căror termenul de declarare a apelului este de 20 zile de la data comunicării hotărârii motivate.

Astfel, după cum denotă actele cauzei, copia hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău pronunțată la 08 octombrie 2012, a fost expediată în adresa părților, inclusiv și a Ministerului Culturii al RM, la data de 15 octombrie 2012, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 89) și recepționată de destinatar la 06 decembrie 2012, ce se adevărește prin avizul de recepție (f. d. 92).

În această ordine de idei se constată a fi declarativă susținerea recurentului Ministerul Culturii RM precum că copia hotărârii primei instanțe nu a fost adusă la cunoștință de către instanța de judecată, or în confirmarea acestor invocări nu au fost aduse probe pertinente.

Ca urmare, se constată ca întemeiată și concluzia instanței de apel de respingere a cererii Ministerului Culturii al RM cu privire la repunerea apelului în termen.

Or, dispozițiile art. 116 CPC prevăd că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Pe când, reprezentantul Ministerului Culturii RM, odată cu solicitarea repunerii apelului în termen, nu a făcut, prin probe incontestabile, dovada imposibilității îndeplinirii actului procedural în interiorul termenului prevăzut de lege, în acest sens, la fel aducând doar niște argumente declarative.

Pe cale de consecință, instanța de recurs relevă și faptul că, fiind în speță incontestabil dovedit că Ministerul Culturii al RM a avut la cunoștință despre existența și examinarea prezentului litigiu în instanța de judecată, ținea de obligația acestuia de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini actele procedurale în termenii prevăzuți de lege.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Astfel fiind, întemeiat a fost admis și demersul SRL „Gatio-Impex” cu privire la restituire cererii de apel depusă de Ministerul Culturii al Republicii Moldova ca tardivă.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar criticele invocate de către recurent sunt nejustificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se respinge recursul declarat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova.

Se menține încheierea Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Gatio-Impex” împotriva Ministerului Culturii al Republicii Moldova și Întreprinderii de Stat „Satul Moldovenesc Buciumul” cu privire la obligarea înscrierii în lista creditorilor, recunoașterea creanțelor constituite din datorie, penalitate și dobândă de întârziere, încasarea prejudiciului material și cheltuieli de judecată .

Decizia este irevocabilă.

Președintele, judecătorul

Svetlana Novac

Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu